

Likestillings- og
diskrimineringsombudet

Vår ref.:

11/602- 10- ASI

Dato:

16.02.2012

Kafé - førerhund nektet adgang

Svaksynt mann diskriminert da han ikke fikk ha førerhunden liggende under bordet i restaurant

En mann klagde til Likestillings- og diskrimineringsombudet på bakgrunn av at han ble bedt at en ansatt på en kafe om å sette sin førerhund utenfor kafeen.

Kafeen besvarte ikke ombudet, til tross for gjentatte purringer. Ombudet la derfor klagerens forklaring om sakens faktiske forhold til grunn for sin avgjørelse.

Ombudet fant at klageren var behandlet dårligere enn andre kafegjester, og at bevisbyrden derfor var gått over på kafeen. All den tid kafeen ikke besvarte ombudets henvendelser, hadde kafeen ikke sannsynliggjort at det likevel ikke hadde funnet sted brudd på lovens § 4.

Ombudet fant likevel grunn til å knytte noen betraktninger opp mot lovens § 4 fjerde ledd sett hen til næringsmiddelhygieneforskriften.

Saksnummer: 11/602

Lovgrunnlag: Diskriminerings- og tilgjengelighetsloven § 4

Dato (for uttalelse): 15.11.2011

OMBUDETS UTTALELSE

Sakens bakgrunn

A hevder at han har blitt diskriminert av B Café. For bakgrunnen for dette, se "partenes syn på saken" under.

Partenes syn på saken

As syn på saken

A er svaksynt. Han opplyser at han den 04.03.2011 gikk inn på B Café sammen med sin førerhund. Etter å ha blitt ført av førerhunden til et bord, ble han av en av de ansatte bedt om å sette hunden utenfor. Han opplyste at dette var en førerhund og hans hjelper, og fikk hunden til å legge seg under bordet. Etter at han hadde kjøpt en kopp kaffe, kom den samme personen bort til ham på ny, og ba ham sette hunden utenfor. A viste den ansatte kortet fra Rikstrykdeverket, der det fremgikk at hunden var en førerhund, men han følte at den ansatte ignorerte dette kortet. Grunnet stemningen på kafeen så A ingen annen mulighet enn å dra.

B Café

Ombudet har bedt om en redegjørelse i saken fra B Café, gjennom brev av 09.05.2011 og purringer av 06.06.2011 og 15.07.2011. Svarfrist på siste brev var 01.08.2011. B Café har til tross for dette ikke besvart ombudets henvendelse. Ombudet har vært i kontakt med daglig leder på telefon, og ble bedt om å ringe tilbake påfølgende dag, men ombudet nådde ikke frem på telefonen etter dette.

Rettslig grunnlag

Ombudet kan gi uttalelse om et forhold er i strid med diskriminerings- og tilgjengelighetsloven eller ikke, jf. diskrimineringsombudsloven § 3 tredje ledd, jf. § 1 annet ledd nr. 3.

Direkte og indirekte diskriminering på grunn av nedsatt funksjonsevne er forbudt, jf. diskriminerings- og tilgjengelighetsloven § 4 første ledd.

Med direkte diskriminering menes at en handling eller unnlattelse har som formål eller virkning at personer på grunn av nedsatt funksjonsevne blir behandlet dårligere enn andre blir, er blitt eller ville blitt behandlet i en tilsvarende situasjon.

Med indirekte diskriminering menes enhver tilsynelatende nøytral bestemmelse, betingelse, praksis, handling eller unnlattelse som fører til at personer på grunn av nedsatt funksjonsevne stilles dårligere enn andre.

Forskjellsbehandling som er nødvendig for å oppnå et saklig formål, og som ikke er uforholdsmessig inngripende overfor den eller dem som forskjellsbehandles, anses ikke som diskriminering etter loven her.

Dersom det foreligger omstendigheter som gir grunn til å tro at det har skjedd diskriminering, skal det legges til grunn at diskriminering har funnet sted, hvis ikke den som er ansvarlig for handlingen, unnlattelsen eller ytringen sannsynliggjør at det likevel ikke har skjedd diskriminering, jf. diskriminerings- og tilgjengelighetsloven § 13.

En påstand om diskriminering er ikke nok til at ombudet kan konkludere med at det er "grunn til å tro" at diskriminering er skjedd. Påstanden må støttes av andre opplysninger eller sakens omstendigheter for øvrig.

Ombudets vurdering

Ombudet bemerker innledningsvis at B Café, til tross for flere oppfordringer, ikke har besvart ombudets henvendelse. Ombudet har følgelig ikke holdepunkter for å trekke A beskrivelse av

de faktiske omstendighetene i saken i tvil, og legger derfor disse til grunn for den videre vurderingen.

Ombudet skal ta stilling til om A ble diskriminert av B Cafe ved at han ikke fikk ha hunden sin liggende under bordet, men ble bedt om å sette denne utenfor kaféen.

Dersom ombudet finner at det er "grunn til å tro" at nedsatt funksjonsevne har hatt betydning for dette, går bevisbyrden over på B Cafe. B Cafe må da sannsynliggjøre at diskriminering ikke har skjedd.

Det første spørsmålet er om A er blitt behandlet dårligere enn andre personer med hund ville ha blitt behandlet i en tilsvarende situasjon, og om forskjellsbehandlingen i så fall hadde sammenheng med A sin synshemming.

Det er ikke tvilsomt at A er blind eller svært svaksynt, og derfor trenger førerhund. Dette faller åpenbart inn under begrepet "nedsatt funksjonsevne". Ombudet finner det heller ikke tvilsomt at det å be svaksynte om å stille sin førerhund utenfor serveringssteder i utgangspunktet er å behandle dem dårligere enn andre personer med hund. En blind eller svært svaksynt person er avhengig av førerhunden sin, og det vil være essensielt for at den skal kunne utføre oppgavene sine at den er i kontinuerlig kontakt med eieren. Andre personer med hund har ikke et slikt forhold til hunden og er ikke avhengige av den på samme måte.

I utgangspunktet vil en praksis som innebærer å nekte hunder inne i en kafé eller restaurant, være en nøytral praksis. Spørsmålet blir derfor om en slik praksis medfører at personer med nedsatt funksjonsevne stilles dårligere enn andre (såkalt "indirekte diskriminering").

Et hundeforbud medfører at blinde eller svaksynte personer som er avhengig av førerhund ikke får den samme tilgangen til kaféen som andre. I forarbeidene til loven, ot.prp. nr. 44 (2007-2008) s. 252 uttales følgende:

”Indirekte diskriminering kjennetegnes ved at det tilsynelatende ikke er noe (formelt) galt som har funnet sted... praksisen er formelt sett nøytral, men får i praksis den virkning for personer med nedsatt funksjonsevne at de stilles dårligere enn andre. Dette kan for eksempel være at en blind person med førerhund utestenges fra posthus eller andre offentlige tilbud fordi hunder er forbudt i lokalene. Dette vil stille personer som er avhengig av førerhund dårligere sammenlignet med andre som ikke trenger førerhund”.

Ombudet finner etter dette at kriteriet om forskjellsbehandling er oppfylt. I utgangspunktet er det etter praksis ikke tilstrekkelig med kun en påstand for at bevisbyrden skal være ansett å ha gått over på innklagede. I et tilfelle som dette vil det likevel være vanskelig for A å komme med ytterligere bevis i saken. I og med at B Café ikke har imøtegått anklagen om diskriminering, og det ikke er opplysninger eller andre holdepunkter som gir ombudet grunn til å trekke A sin fremstilling av saken i tvil, er ombudet kommet til at det er ”grunn til å tro” at A har vært utsatt for indirekte diskriminering grunnet sin nedsatte funksjonsevne, jf. diskriminerings- og tilgjengelighetsloven § 13. Ombudet påpeker at en motsatt løsning vil kunne uthule diskrimineringsvernet på en uholdbar måte ved at innklagede da belønnes ved å forholde seg passiv og ikke besvare ombudets henvendelser. Bevisbyrden går derfor over på B Café, som må sannsynliggjøre at det likevel ikke har funnet sted brudd på lovens § 4.

All den tid B Café ikke har besvart ombudets henvendelse, har kaféen etter ombudets mening ikke sannsynliggjort dette. Ombudet finner likevel grunn til å knytte noen betraktninger opp mot lovens § 4 fjerde ledd.

Etter lovens § 4 fjerde ledd skal forskjellsbehandling som er nødvendig for å nå et saklig formål, og som ikke er uforholdsmessig inngripende overfor de som forskjellsbehandles, ikke anses som diskriminering etter loven. Hensynet til helse og hygiene gjør at det kan stilles spørsmål ved om det kan være saklig å nekte hunder adgang, siden det serveres mat i kafeen.

I den tidligere forskriften om næringsmiddelhygiene fremgikk det i § 27 fjerde ledd at ”hunder, katter eller andre dyr” ikke skulle tas inn i lokaler der det er næringsmidler. Det var likevel et unntak i bestemmelsen for ”førerhund som medbringes til lokaler hvor næringsmidler omsettes”.

I den nåværende næringsmiddelhygieneforskriftens vedlegg II, kapittel IX nr. 4, fremgår det at "egnede metoder" skal "tas i bruk for å hindre at husdyr får adgang til steder der næringsmidler tilberedes, håndteres eller lagres (eller, dersom vedkommende myndighet tillater det i særlige tilfeller, for å hindre at slik adgang fører til forurensning)." På Mattilsynets hjemmeside,

http://mattilsynet.no/aktuelt/nyhetsarkiv/regelverk/om_adgang_for_f_rerhunder_i_butikk_og_serveringssteder_84323, opplyser Mattilsynet at flere næringsmiddelvirksomheter har oppfattet bestemmelsen som en innstramming av tidligere praksis og holdning, og at de har forstått det dit hen at det ikke lenger er tillatt at førerhunder får adgang til lokaler hvor matvarer omsettes. Mattilsynets vurdering er at de nye bestemmelsene ikke har til hensikt å innskrenke adkomst eller på andre måter føre til ulempe for de som har behov for å bruke førerhund, jf. formuleringen "særlige tilfeller".

Mattilsynet mener at det nå, som i tidligere regelverk, fortsatt ikke kan utledes som en rettighet at førerhunder får tilgang til restauranter og serveringssteder, men at dette blir et forhold som det til syvende og sist er opp til driftsansvarlig for virksomheten å avgjøre. I brev til Mattilsynet fra Helse- og omsorgsdepartementet av 05.04.2011 ble Mattilsynet bedt om å sende en endring i forskriften på høring, der dette ble tydeliggjort direkte i forskriftsteksten. Dette er senere blitt gjort.

Selv om ombudet ikke håndhever næringsmiddelhygieneforskriften, mener vi at forskriften sammenholdt med departementets og Mattilsynets uttalelse tilsier at helsemessige forhold ikke uten videre er å anse som en saklig grunn for å nekte at en førerhund er inne i kafeen. Førerhunden til A var i dette tilfellet også plassert under bordet der A satt, og den hadde derfor minimal kontakt med mat og andre næringsmidler.

Konklusjon

B Café brøt forbudet mot indirekte diskriminering etter diskriminerings- og tilgjengelighetsloven § 4 da en ansatt ba A om å sette sin førerhund utenfor kafeen den 04.03.2011.

Likestillings- og diskrimineringsombudet har ikke kompetanse til å ilegge erstatnings- og/eller oppreisningsansvar. Spørsmål om erstatning og/eller oppreisning avgjøres av domstolene, jf. diskriminerings- og tilgjengelighetsloven § 16, jf. § 17.

Ombudet vil likevel oppfordre partene til å komme frem til en minnelig løsning i saken. Vi ber om tilbakemelding innen 16. desember 2011 om hvordan B Café foreslår å løse saken, dersom kafeen ikke velger å bringe saken inn for Likestillings- og diskrimineringsnemnda.

Oslo, 15.11.2011

Sunniva Ørstavik

likestillings- og diskrimineringsombud